

Warszawa, 18-01-2024

WRD.5133.2.48.2023.BL

ZAWIADOMIENIE

Działając na podstawie art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r., poz. 840), oraz § 15 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz.U. 2011 nr 113 poz. 661, ze zm.)

- zawiadamiam o włączeniu karty ewidencyjnej **Spółdzielczego Domu Handlowego położonego przy ul. Tadeusza Kościuszki 52 w Pruszkowie**, do wojewódzkiej ewidencji zabytków.

W ramach weryfikacji wartości zabytkowych obiektu MWKZ dokonał oględzin budynku, kwerendy archiwalnej, analizy stanu zachowania oraz zapoznał się z pismem właściciela obiektu z 20.12.2023 r. Piętrowy budynek jest założony na planie zbliżonym do prostokąta. Dach jest dwuspadowy, pogrążony. Na elewacji południowo-wschodniej jest zachowany historyczny neon. Parter jest w znacznej mierze przeszklony poprzez witryny o zachowanej ślusarce okiennej. Część witryn, na krótszej, południowo-wschodniej elewacji jest umieszczona pod kątem, tworząc dynamiczną, falującą elewację. Poza parterem są wyprowadzone słupy podtrzymujące piętro budynku – znacznej wielkości, dynamiczną bryłę. Na elewacji północno-zachodniej jest zachowany rytm okien, zakomponowany w naprzemienny system. Budynek Spółdzielczego Domu Handlowego w Pruszkowie został oddany do użytku w 1965 r. Obiekt został zaprojektowany jako obiekt handlowy, oferujący produkty spożywcze oraz artykuły gospodarstwa domowego. Dom handlowy jest w znacznym stopniu zachowany – pierwotna kompozycja bryły z podcieniami, oryginalny neon „PSS PRUSZKÓW”, oryginalna ślusarka, układ funkcjonalno-przestrzenny, posadzki, schody z balustradą i pochwytem z tworzywa sztucznego.

Przedmiotowy budynek stanowi wartościowy przykład zabytku z czasów PRL – będącego zakończonym okresem historycznym. Zdaniem organu obiekt posiada wartości historyczne jako przykład budynku usługowego o wielkomiejskiej architekturze, wmontowanego w małomiasteczkową zabudowę mieszkaniową, świadcząc o rozwoju miasta i aspiracjach ówczesnych decydentów. Wartość artystyczna opiera się na wyrazistej architekturze zabytku – uskokowo ustawionej elewacji parteru oraz unoszącemu się ku krawędzi dachowi, co przekłada się na dynamiczną kompozycję gmachu, podkreśloną elewacją północną z naprzemiennie wstawionymi oknami tworzącymi rytm. Budynek został zaprojektowany ze świadomością, iż będą na nim umieszczane reklamy w najszlachetniejszej rzemieślniczej formie – neonu. Gięte rurki neonowe były wyginane ze staranną precyzją i stanowią wartościowy przykład dziedzictwa. Wiele neonów jest już wpisana do rejestru zabytków np. neon Cepelii na ul. Chmielnej w Warszawie. Na elewacji Spółdzielczego Domu Handlowego jest zachowany neon o charakterystycznym dla ówczesnych czasów literactwie o nowoczesnej wymowie. Pierwotnie neonów na budynku było znacznie więcej, co w połączeniu z wielkimi witrynami (kiedyś nie zaklejanymi złej jakości reklamami z tworzywami sztucznymi) powodowało wrażenie odbioru obiektu jako wielkiego lampionu, nadając wielkomiejski charakter jednej z głównych ulic Pruszkowa. Wartość naukowa budynku opiera się na jego wkomponowaniu w ulicę poprzez zmianę jej charakteru – z uliczki niedużej miejscowości na aspirujące miasto o architekturze nie odbiegającej od czołowych polskich realizacji jak warszawski Cedet, poznański Okrągłak, lubliński Sezam czy wpisany

do rejestru zabytków zaledwie 2 lata starszym obiektem od pruszkowskiego gmachu Dom Handlowy w Mławie. Spółdzielczy Dom Handlowy wyróżnia się znaczącymi walorami zabytkowymi w kontekście zarówno w lokalnym jak i regionalnym, w związku z czym zasadnym jest jego ujęcie w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Na podstawie art. 22 ust. 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wojewódzki konserwator zabytków prowadzi wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa, a zgodnie z art. 22 pkt. 4 i 5 tejże ustawy, w gminnej ewidencji zabytków (prowadzonej przez organy samorządu terytorialnego w formie kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy) powinny być ujęte zabytki nieruchome: wpisane do rejestru zabytków, znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji oraz inne zabytki wyznaczone przez wójta/burmistrza/prezydenta miasta w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Zgodnie z art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2021 r., poz. 2351 ze zm.), w stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim/samorządowym konserwatorem zabytków.

Artykuł 7 pkt. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami uwzględnia również ochronę dla zabytku nieruchomego figurującego w gminnej ewidencji zabytków poprzez ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej (linii kolejowej/ lotniska użytku publicznego).

Natomiast zgodnie z § 15 ust. 1 ww. rozporządzenia o zamiarze włączenia karty ewidencyjnej zabytku do wojewódzkiej ewidencji zabytków, o włączeniu tej karty, sporządzeniu nowej karty ewidencyjnej zabytku, o zamiarze wyłączenia karty ewidencyjnej zabytku z wojewódzkiej ewidencji zabytków lub o wyłączeniu tej karty wojewódzki konserwator zabytków zawiadamia niezwłocznie właściciela lub posiadacza zabytku albo nieruchomości lub rzeczy ruchomej, która przestała być zabytkiem.

MAZOWIECKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW
prof. dr hab. Jakub Lewicki

Załącznik: karta ewidencyjna zabytku

Otrzymują:

1. Powszechna Spółdzielnia Spożywców „Społem” w Pruszkowie, ul. T. Kościuszki 52, 05-800 Pruszków
2. WUOZ aa (BL)

Do wiadomości

3. Urząd Miasta Pruszkowa, J. I. Kraszewskiego 14/16, 05-800 Pruszków
4. Starostwo Powiatowe w Pruszkowie, ul. Michała Drzymały 30, 05-800 Pruszków
5. Stowarzyszenie „Za Pruszków!”, ul. Kręta 11, 05-800 Pruszków
6. Narodowy Instytut Dziedzictwa